

ZBOR

B. A. R. P. R.

II

1052

L

ȘI

CUIB

COMEDIE ÎN
TREI ACTE

DE

N. IORGA

AȘEZĂMÂNTUL „DATINA ROMÂNEASCĂ”, VĂLENII-DE-MUNTE
1937.

N. IORGA

□ □

ZBOR ȘI CUIB

COMEDIE ÎN
TREI ACTE

„DATINA ROMÂNEASCĂ“ — VĂLENII-DE-MUNTE

1937

PERSOANELE

DOAMNA LAIU

DOMNUL LAIU

VICTOR

ELENA

LOLA POPESCU

LINU POPESCU

POETUL DORMISOL

CRITICUL BURSUC

FILOSOFUL

MUSICANTUL

BOXEURUL DOMPSEY

LINA MĂRINEANU

SERVITOAREA

SCRIITOAREA ALMA FLORIDA,

ZIARISTUL JERPELEA

ȘI ALȚI TINERI ȘI TINERE.

ACTUL I-iu

Scena I-iu

DOMNUL ȘI DOAMNA LAIU.

D-l Laiu. — (Uitându-se la ceasornic) Crezi că trebuie să ne punem la masă ?

D-na Laiu. — Să mai așteptăm.

D-l Laiu. — Da, dar, vezi tu, acuma nu mai e nicio ordine 'n casă. Ar trebui să suprimăm ceasornicele.

D-na Laiu. — De ce ?

D-l Laiu. — Uite de ce: alții (se oprește) se pare că nu mai au nevoie de dânsule. Iar noi...

D-na Laiu. — Înțeleg, înțeleg: noi simțim ceasurile... Așa sânt oamenii bătrâni. Ei nu mai au nevoie de chemările din afară: toate s'au ordonat înăuntru. Eu mi-aș putea împărți ziua fără ceasuri: uite așa mă chiamă ceva tainic și eu știu ce trebuie să fac.

D-l Laiu. — Și eu, poate, mai puțin. Mă urmărește ceasornicul din birou, când aveam și eu un birou. Și uite, așa mă uit fără veste pe pereți. Dar le-am putea suprima ceasornicele pentru altceva. Mi-e greu să ți-o spun...

D-na Laiu. — Ei spune, că doar ce-o să fie...

D-l Laiu. — Ceva trist... Fiindcă pentru alții (apăsă) ceasornicele, cu ceasurile lor cu tot, n'aduc niciun folos...

D-na Laiu. — Vezi tu, iar ești rău... De ce vrei tu să fii rău? Lasă-i în pace. Altă vreme, altă lume, alți oameni. Poți să-i schimbi? Nu! Noi să-i iubim...

D-l Laiu. — (cu amărăciune). Să-i îngrijim...

D-na Laiu — Da, să-i îngrijim. Ce plăcere!

D-l Laiu — Și să li plătim...

D-na Laiu — Aici, adevărat că plăcerea e mai mică..

D-l Laiu — Mie-mi spui? Mult mai mică...

D-na Laiu. — Și apoi cine știe unde-or fi reținuți... El lucrează așa de mult la avocatul lui... Ea are atâtea cunoștinți.. Ce, crezi că acuma nu sânt năcăjiți că nu pot veni acasă... Dar i-am învățat harnici și politicoși... El nu se poate desface de la birou: cine știe ce proces mare o fi studiind. Ea nu poate zice unei familii amabile, care o fi având alt fel de traiu, că-i e urît și pleacă... O fi și invitat-o la masă. N'au telefon... Slugile li-or fi prinse... Dar ochii ei trebuie să fie numai la ceasul din brățară, acela pe care i l-am dat de Sfânta Elena.

D-l Laiu. — Ceasul care l-ai dat tu? Doamne!

D-na Laiu. — De ce zici așa? Știi ceva?

D-l Laiu — Știu, dar nu vreau să spun...

D-na Laiu. — Te rog eu să spui...

D-l Laiu. — Cu niciun chip.

D-na Laiu. — Te rog eu stăruitor... Uite, am și eu așa o curiozitate... Dacă ții la mine, spune-mi...

D-l Laiu. — Eu la tine țin, dar mi-i greu să-ți spun ..

D-na Laiu. — Că nu i l-or fi furat.

D-l Laiu. — N'a avut cine...

D-na Laiu — Cum să n'aibă cine?...

D-l Laiu. — Uite, ca să isprăvim, de și trebuie să-ți stric inima... L-a găsit, cum să zic : nepotrivit, neobișnuit, ne...

D-na Laiu. — Ne... ce ?

D-l Laiu. — Ei uite : caraghios...

D-na Laiu — (dureros) A spus ea așa, Elena ?

D-l Laiu — Îmi pare foarte rău, dar chiar așa.

D-na Laiu. — Vai ! Ce rău l-am ales atunci !...

Să-l schimb... S'o întreb pe dânsa cum îi place...

D-l Laiu. — Nu știu ce i-o fi plăcând, dar n'ai ce schimba...

D-na Laiu — S'a stricat s'a pierdut...

D-l Laiu — Nu, l-a dat Rosei...

D-na Laiu. — Care Rosa ?

D-l Laiu — Servitoarea... Aceia care a plecat acum o lună... Aceia pe care ai dat-o afară...

D-na Laiu. — Și era obraznică...

D-l Laiu. — Nu, era prietena domnișoarei noastre...

D-na Laiu. — Cum putea ? Între ele...

D-l Laiu — Da, prietenă... Că doar trebuia să găsească în casa asta pe cineva cu care să se înțeleagă...

D-na Laiu. — Dar, Ioane, noi...

D-l Laiu. — Ei, noi ! Noi sântem niște morți cari încurcăm lumea, Mario. Morți, noi. Mort, tot ce cunoaștem, tot ce înțelegem, tot ce admirăm, tot ce stimăm, tot ce iubim...

(șterge o lacrimă)

D-l Laiu. — Tu plângi, Ioane.., Eu nu te-am văzut plângând de mult...

D-l Laiu. — Va fi fost la înmormântarea altora.

Azi, vezi tu, plângem pe a noastră... Și grozav este aceasta : că nu putem muri, n'avem curajul măcar să dorim a muri. .

D-na Laiu. — Ce gânduri triste, ce gânduri

triste !... Lasă-le pustiului !... Noi sântem vii, noi sântem tineri... (glumind.) Tineri, Ioane...

D-l Laiu. — O, dacă ar fi oameni s'o creadă ! s'o spuie !... Dacă ar fi cine doriaam noi, cine credeam noi că așa vor gândi și așa vor spune...

Scena a II-a.

ACEIAȘI, SERVITOAREA.

Servitoarea. — Dăm la masă, vă rog ?

D-na Laiu. — Să mai așteptăm puțin...

Servitoarea. — Cât să mai așteptăm, doamnă ? Sânt ceasurile zece... Nu mai avem vreme să spălăm vasele...

D-na Laiu. — Ai face bine să taci... Nu ești în casa ta. .

Servitoarea. — În a dumneavoastră sânt și mânânc aicea o pâne. Dar, nu vă supărați, o mânânc pe munca mea... Și v'o dau toată cu dragă inimă.

D-l Laiu. — Are dreptate, Mario...

D-na Laiu. — (aparte) Da, dar de ce s'o spui înaintea ei ?

D-l Laiu. — (tot pe jumătate de glas.) Știu, fiindcă se obrăzniceste... Dar om e și ea...

Servitoarea. — (care n'a observat ; continuă.) Când vă servesc ? Când merg și eu să mă culc ? În zori de zi trebuie să fiu în picioare... Sânt foarte mulțămită de dumneavoastră, dar așa nu pot. Lăsați-mă să plec. Mai bine la oameni mai răi, dar să nu mă istovesc.

D-na Laiu. — Destul, destul ! Vom căuta alta. Sânt destule... Dar copiii miei au și ei un drept la masa părinților lor... Așa cum sânteți voi, de unde veniți și unde ați fost crescute, puteți înțelege...

Servitoarea. — Iertați-mă, dar am venit din loc cinstit și am fost și eu crescută...

D-l Laiu. — Lasă, Veto, ajunge... Doamna e necăjită...

Servitoarea. — Doamna e cel mai bun suflet de pe lume. Dar se chinuiește degeaba...

D-na Laiu. — (aparte.) Dar, Ioane, isprăvește...

D-l Laiu. — Cum se chinuiește degeaba?...

Servitoarea. — Dar nici domnul tânăr, nici domnișoara, nu... Cum aș spune?... Nu se simt bine aici. Iaca v'o spun: nu fac haz de casă, de mine... De dumneavoastră nu fac haz.

D-na Laiu. — Ieși!

D-l Laiu. — Nu, nu! Să isprăvească... D-ta ce vrei să zici?...

Servitoarea. — Atâta că în zădar îi așteptați în astă seară... Și în astă seară...

D-l Laiu. — Și de ce? (D-na Laiu se întinde să asculte.)

Servitoarea. — Iaca așa... Domnul cel tânăr a spus: să nu mă aștepte bătrânii. Servește-li masa...

D-na Laiu. — A zis așa: bătrânii? A zis așa?

Servitoarea. — Așa a zis. Dumnezeu mă vede. Așa zice totdeauna... Așa zic amândoi...

D-na Laiu. — Ioane, Ioane (plânge.)

D-l Laiu. — De ce te miră? E firește așa. Noi sântem bătrâni... Bătrâni uitați de Dumnezeu pe lume... Uitați prea mult...

Servitoarea. — Așa a spus. Nu e bine că a spus așa. Nu meritați vorbe ca astea. Pentru astfel de vorbe, eu n'aș ținea în casă pe țâncul meu. Vede-mă Dumnezeu că nu l-aș ținea... Să trăiască de el și pentru el!...

D-l Laiu. — Și domnișoara...

Servitoarea. — A, domnișoara...

D-na Laiu. — Taci!

Servitoarea. — Dacă vrea și domnul...

D-l Laiu. — Odată ce a deschis gura ca să spuie ce n'am auzit, ce nu știm noi, să spuie mai departe...

Servitoarea. — Domnișoara a spus că, oricând, să n'o așteptăm pe dumneaei, că vine și ea când poate...

D-l Laiu. — La zece ceasuri...

Servitoarea. — Ce știu eu să vă spun?... E fata dumneavoastră, e fată cinstită, dar...

D-na Laiu. — Dar ce? spune: ce?

D-l Laiu. — Are și ea viața ei... Nu ți-a spus?

(Mai lungă tăcere.)

Servitoarea. — Și, acum, servim?

D-l Laiu. — Da, servim.... (iea în mână capul soției lui și o sărută).

Scena a III-a

DOMNUL ȘI DOAMNA LAIU.

D-na Laiu. — (scâncind.) Da, grozav. Mie mi se părea așa ceva... Mi se părea, așa, șters, departe, cum vezi lucrurile prin ceață. Dar acum le știu. O, cum mă doare că le știu!... Veta, e o obraznică. A spus ce știe, o cred. Dar de mâne să se ducă! N'o pot vedea.... Mi-e groază de ea... O urăsc.... Înțelegi tu: o urăsc.

D-l Laiu. — Dar, Mario, fii mai înțelegătoare, fii mai bună. Ce vină are ea?... Dacă i-au spus așa. A mărturisit adevărul...

D-na Laiu. — Da, e un adevăr... O, ce adevăr! Dar de ce a pârît?

Scena a IV-a

ACEIAȘI, SERVIŢOAREA.

(Așează masa.)

D-l Laiu. — E târziu, Veto... Târziu și mi-ai făcut un mare năcaz... Ce să mai aduci felurile unul după altul? Adu-le pe toate de-odată....

Servitoarea. — Friptura s'a ars....

D-na Laiu. — De ce n'ați îngrijit-o?

D-l Laiu. — Ad'o cum e!... Și ce mai este....

D na Laiu. — Ce n'o fi ars....

D-l Laiu. — Ce e ars și ce nu e ars.... E ceva mai ars decât toate mâncările tale. Adu tot și răpede. Și du-te de te culcă....

D na Laiu. — Și nu cemva să încui ușa de la poartă și nici cea de la odăile lor....

Servitoarea. — Să vreau, și dumnealor nu mă lasă. Mi-au spus că mă bat!...

D-l Laiu. — În casa mea?...

Servitoarea. — (pentru ea.) Că Dumnezeu știe a cui mai este casa!

D-l Laiu. — Poate că nu e departe vremea când se va ști.

Servitoarea. — (iese).

Scena a V-a

DOMNUL LAIU, DOAMNA LAIU.

D-l Laiu. — Și nu era mai bine, Mario, să nu fi venit la București? Erăm în casele noastre vechi, nu în pustiuri de acestea pe unde au trăit și au murit, au petrecut și au plâns, și și-au făcut de cap și au ispășit toți oamenii de pe lume, de parcă li vezi umbrele pe ziduri și, când vorbești, pare că-ți răspunde glasul

lor din colțuri. Viața noastră era viață: toate la vremea lor și toate la rostul lor... Porunca noastră era poruncă: pentru toți... Și pentru copii, până au fost mici. Până i-am ținut acolo pe lângă noi. O, colțulețul acela din Baia de-Aramă!... Târgul vechiu, lumea de țară în porturile străbune, biserica lângă care sânt îngropați ai noștri. Câteva cunoștinți. Îi stimam, ne stimau. Pe unii îi și iubiam... Nimeni nu căta să se ridice în capul celuilalt. Să fi murit acolo... Ce bine ar fi fost acolo să fi murit... Și, dacă s'ar fi putut, să fi murit în aceeași zi, în același ceas...

D-na Laiu — (plângând.) Ioane...

D-l Laiu. — Și tu, care plângi acuma cu mine, ai vrut altfel... Și ne-am pustiit aici.

D-na Laiu. — Dar, Ioane, copiii... Copiii la școlile lor. În sama cui să-i lăsăm, ceprinși cum sânt cu atâta grijă?...

D-l Laiu. — De care n'au nevoie... De care li e silă, li e groază. Nu știu cum să scape...

D-na Laiu. — Ce are-a face! Cu asta sântem datori. Așa se ține lumea. Ioane. Așa e când o mamă are copii. Cu durere în trup întâiu și pe urmă cu o și mai mare durere în suflet...

D-l Laiu. — Dar să nu ne hrănim cu atât... Iată Veta ni aduce... Ni aduce ce a mai rămas... De la cei cari..., cari n'au vrut să mănânce. Și nu pentru mâncare, ci pentru noi.

Scena a VI-a

ACEIAȘI, SERVITOAREA.

Servitoarea. — Domnule și Doamnă, vă aduc nu numai mâncare bună, dar și o bucurie mare...

D-na Laiu. — Ce bucurie? Tu ești zăludă... De bucurie ni arde nouă!...

Servitoarea. — Da, zău. o bucurie. Și știți care?...

D-na Laiu. — Ție ți-e de glumă... Nu ești în toate mințile...

Servitoarea. — Ba cum încă! Iaca, a venit și domnul tânăr și d-ra... Și obosiți, și flămânzi și însetați... Cer să li dăm să mănânce... Voiau fiecare, ca de obicei, în odaia lor... Dar eu nu i-am lăsat... V'am văzut așa de supărați, fie și pe mine, și li-am spus așa: „Eu nu vă dau. Tată aveți, mamă aveți, vi i-a ținut Dumnezeu. Mulțamiți-i și mergeți de mâncați cu dâșii.“ N'au prea vrut, dar uite că-i aduc.

Scena a VII-a

CEI DE MAI SUS, VICTOR, ELENA.

Victor și Elena. — (pe rând, rece, distrat.) Bună sara!

D-na Laiu — (inviorată.) Așa, așa... Ce bucurie!... Și nici nu e târziu. Cum înaintează ceasornicul ăsta!... Ioane, pune să-l repare... Eu nu-l pot suferi, că arată rău... E și stricat de tot, abia se ține.

D-l Laiu. — Ceasornic vechiu, Mario. Dar de aceia mi-e drag... Ce ceasuri a bătut el în viața noastră! (Cei doi se uită plictisiți unul la altul. *D-na Laiu* observă.)

D-na Laiu — (către *d-l Laiu*.) Ei, ce, ei ce! Nu spune prostii de pe vremea noastră... Jenăm copiii. N'au vreme să se uite în urmă. Și apoi astea nici nu-i privesc pe dâșii.

D-l Laiu — (Se face a-i descoperi.) Așa?... Acuma vă bag de samă. Va să zică ați venit...

Victor. — (supărat) Dar, tată, trebuie să-mi câștig pânea...

D-l Laiu. — A mea, tinere, eu mi-o câștig. Și o câștig și pentru...

D-na Laiu. — (cu grabă) Și pentru mine. Iaca și pentru mine. Am și dulce pentru voi... Ia să vedeți (cată prin saltare)... Că v'am păstrat anume... Și fructe. Și, iaca, aveți și vin. Vin de Mehedinți, de acasă...

Elena. — (zâmbind.) De la Baia-de-Aramă, știu...

D-na Laiu. — Ei bată-te! Dar de unde știi?...

Elena. — De la Nea Nae Roșculeț...

D-na Laiu. — Tocmai de la el... Fată deșteaptă, fată deșteaptă!... Ia stăi, ia stați, ia începeți... Să mă uit la voi cum mâncați...

Victor. — (brusc) Dar cui îi place să i se uite cineva în gură când mănâncă?...

D-l Laiu. — Victore, tu vorbești cu mama ta.

Victor. — Uit une ori și eu... Așa e viața.

D-l Laiu. — Cât ești aici, să n'o uiți niciodată.

Victor. — (strângând pumnii) Ah!

D-na Laiu. — (mișcată.) Dar voi nu mâncați....

Victor și Elena. — (intr'un glas.) Noi am mâncat.

D-na Laiu. — Unde?

Victor. — Parcă mai știu unde?

D-l Laiu. — (către Elena) Și tu spui așa?

Elena. — Zău că parcă și eu tot așa.

D-l Laiu. — (indignat) E imposibil!

D-na Laiu. — Dar Veta spunea că sunteți flămânzi...

Elena. — O proastă, o toantă...

Victor. — Merită palme....

D-na Laiu. — (privește lung pe soț, care se clatină) St! St!

Tatei nu-i e bine. Așa e de un timp încoace.

Păcat! Bună mâncare... Mergeți și dormiți...

Dragii mamei!

Scena a VIII-a

DOMNUL, ȘI DOAMNA LAIU.

D-l Laiu. — Mario, îți mulțămesc. M'ai îndatorat mult. M'ai scăpat de un mare păcat. Eu îi pălmuiam...

D-na Laiu. — Pe... (ingrozită).

D-l Laiu. — Pe dâșii: și pe băiat, și pe fată.

D-na Laiu. — De ce atunci nu și pe mine?

D-l Laiu. — (o sărută) Pentru tine, o sfântă, iată
ce... (Merg fiecare, privesc mâncarea, n'o ating.)

D-na Laiu. — (sună)

Scena a IX-a

ACEIAȘI, SERVITOAREA.

D-na Laiu. — Iea mâncarea!

Servitoarea. — Neatinsă?

D-na Laiu. — Ce te privește...? Ia-o!

Servitoarea. — (pentru ea.) Cu ce poftă o să mănânce ceilalți în odăile lor!

Scena a X-a

DOMNUL, ȘI DOAMNA LAIU.

D-na Laiu. — Ioane, o să-ți spun ceva.

D-l Laiu. — Ce?

D-na Laiu. — Eu am stat și m'am gândit. Știi tu de ce fug ăștia de noi?

D-l Laiu. — Să vedem. De ce?

D-na Laiu. — Ioane, lor li trebuie în jur o viață...

D-l Laiu. — Pe care nu li-o putem da...

D-na Laiu. — Așa e... Abia ni ajunge nouă.

D-l Laiu. — Și atunci?

D-na Laiu. — Dacă am deschide ușile acestea, prea ferecate!...

D-l Laiu. — Pentru cine?

D-na Laiu. — Pentru... Pentru amicii lor...

D-l Laiu. — Crezi că prin aceasta?...

D-na Laiu. — Îi facem fericiți pe ei...

D-l Laiu. — Ești convinsă?...

D-na Laiu. — Așa-mi spune mie un glas înăuntru...

D-l Laiu. — Bine, Mario. Vorbește cu dânșii. Vie!

D-na Laiu. — Ce bun ești, Ioane...

D-l Laiu. — Tu ești cea bună... Deschizi casa stăpânilor noștri. Fă-o! Ai să vezi... Noi ca și cum am fi și plecat... Dar...

ACTUL al II-lea

Scena I-iu

VICTOR, ELENA.

(Casa e complet prefăcută, bizar modernisată; paturile sânt simple-saltele. Cei doi lucrează ca să prefacă și mai mult în acest sens.)

Victor. — Să ne grăbim... Atâta lume o să vie!
Doar e ziua hotărîrilor. Altfel...

Elena. — Altfel, știi... Vine îndărăt Baia-de-Aramă...

Victor. — Ce tari sânteți voi femeile! Mie, vezi tu, mi-e milă de dânșii...

Elena. — De sigur și mie, dar ce vrei!, fiecare generație cu drumul ei!... Și ai lor ducea prin locuri așa de strâmte, de întunecate... Și lucrurile caraghioase pe care le întâlneau în cale, și li plăcea de dânsele, le rețineau. Se închinau la ele...

Victor. — Ia vezi, dragă, n'a rămas nimica de la dânșii?... Că ăștia râd... Vine și vestitul critic de la „*Idei vinete*“.

Elena. — Ala e teribil... Te trezești c'a doua zi ne descrie, cu casă cu tot... Și cu părinții...

Victor. — Taci, te rog: dacă...

Elena. — Dar și eu îi iubesc... Să știi că-i iubesc... Dar dracul i-a pus să fie de la Baia-de-Aramă?...

Victor. — Vrei să mă duc?

Elena. — Nu, nu. Să nu te duci... Am nevoie

de tine... E încă de lucru pentru moment...
Și apoi știi ce se decide...

Victor. — Și ai nevoie de sfatul meu?...

Elena — Dar bine, mă, și tu ești din generație...

Victor. — (cu mândrie) Asta, da...

Elena. — Să crezi! (se uită cu atenție într'un colț.) Noi vorbim, și asta era să ne scape și să ne facă de râs...

Victor. — Care asta? Ce vezi tu?

Elena. — Asta e!... Țasta, tata mare... cel mai Baia-de-Arămes, pitoresc și carnavalesc chip care se poate închipui...

Victor. — Ia lasă! Cum, băcanul? Acela care a murit ca să nu dea faliment... Cel cu prăvălia părăsită în care umblau stafiile...

Elena. — Or fi umblând și acuma... Și nu sânt singure...

Victor. — Iar îi aduci înainte... S'or fi gândind la noi...

Elena. — Liber, domnule... Dar ce vrei? Prăpastia s'a săpat... Cine s'o umple?...

Victor. — (pe gânduri.) Știu eu cine... Și poate aș găci măcar ce...

Elena. — Lăsăm sentimentele... Pe moșul cu giubea și fes care n'a înțeles că viața nu e decât un șir de falimente, unele naive, altele frauduloase, îl punem în saltarul de la cămară. Știi, acela unde sânt fotografiile...

Victor. — Și ale lor..., și ale noastre, când eram copii...

Elena. — De nerecunoscut... Atunci era o vreme de rămâneai cum te-a făcut Dumnezeu... Acuma ești cum vrei să fii: blondă, brună, năsoasă, cârnă, rumenă, palidă, sprincenată, bercă...

Victor. — Bine, ascund și pe tata moșul... Ei, acuma, când așteaptă, nu masa, ca pe vremea

veche, ci bufetul în care oricine poate lua ce vrea de unde vrea: de pe masă, de supt masă, de pe marginea ferestilor, de pe poliță, de pe sobă, telegrafiem ceva părinților?...

Elena. — Ce să le telegrafiem?...

Victor. — Că ne-am căsătorit, dragă...

Elena. — Multe mai ții tu minte!.. Știi, capul meu e așa (face un semn cu mâna). Mai știu eu ce e de azi, ce e de ieri? Nici figurile nu mi le aduc aminte. Iar numele, ca la examenele de bacalaureat. Amesteci zoologia cu istoria, pui pe tron un plesiosaur și-i cauți lui Carol-cel-Mare un loc în nomenclatura terțiarului...

Victor. — Da, însă ei au memorie. Și, dacă mama e așa de bună și uită tot și iartă tot, bătrânul nu e în zădar fiul băcanului de la Baia-de-Aramă.

Elena. — Care tot a dat faliment.

Victor. — Dar cu socoteală, cu nobleță și cu sacrificiu. Iată ce e.. Cum știi, uituco...

Elena. — Memoria e o prejudecată, ca și logica și ca și estetica. Tot restul rămâne, dar, bine înțeles, în marginile celei mai largi relativități...

Victor. — Cum știi deci, ei au încercat întâiu să stea cu noi: ei în legea lor, noi cu voia să trăim cum înțelegem, poftind pe oricine, petrecând cu oricine...

Elena. — Așa, așa! Vai ce timpuri! Ce jenă! Ce ridicul!... Veniau la masă la ceasurile lor. Gătiți ca la nuntă... Serioși, solemnii... Făceau cruce ca la liturghie... Mulțâmiau servitorilor... Aveau șervete la gât...

Victor. — Nu mă face să râd. Zău e păcat!

Elena. — Păcat era de noi, că ne chinuiam și primiam în obraz ironiile băieților și fetelor,

cari se călcau pe picioare supt masă și ni striviau degetele... Și când îi pornia râsul, și nu-l puteau opri... Și mama care făcea scene sentimentale: plângea...

Victor. — Și tata a plâns odată, și mi-a căzut așa de greu... Și tare aș fi vrut să fiu supt pământ...

Elena. — Prejudecăți și fleacuri! Râzi de ce-ți vine a râde. Și, dacă altul plânge, e treaba lui. Râzi și de plânsul lui...

Victor. — Vezi, astăzi ni se hotărăște, se chiamă, soarta vieții. Astăzi punem întrebările cele mari acelor cari au arătat că ne vreau. Dar eu, să-ți spun drept, n'aș lua o fată ca tine...

Elena. — Parcă eu... Mie-mi trebuie un spirit liber. Complect liber. Expurgat și apărat de toate resturile tradiționale.

Victor. — Așa a fost. Grele săptămâni! Eu am crezut că ei au să moară...

Elena. — Și parcă era vina noastră? Dar și noi o să murim...

Victor. — În râsul cui...

Elena. — Al străinilor... Că parcă noi o să avem copii...

Victor. — Hm! Și atunci, domnișoară, s'a făcut pactul...

Elena. — Nu știu care... Dacă a fost unul, îl calc... Ce, tu mai crezi că se țin făgăduielile care n'au fost înscrise la grefă? ..

Victor. — Eu cred... Dar mai ales ei cred. Și tata știe ce să facă atunci când e un drept al lui... Eu cred că el nici nu ține la noi...

Elena. — Am avea noi un folos de la aceia?

Victor. — Și păcatul e acesta... Într'un an noi devenim gospodari... Așa cum vrem noi... Cu cine vrem, în ce condiții vrem... Ei rămân atunci la Baia-de-Aramă, unde s'au dus...

Elena. — Ți-au scris?

Victor. — Niciodată. N'a fost vorba de rapoarte ale noastre, de răspunsuri ale lor. S'a tras șanțul: fiecare de partea lui...

Elena. — Deci nu ți-au scris? Mie eram sigur că n'o să-mi scrie...

Victor. — Nu, nu mi-au scris...

Elena. — Bagă de samă, Victore. Aia te'nșeală...

Victor. — Cum mă înșeală?

Elena. — Dar dacă ei sânt aici?

Victor. — Unde aici?

Elena. — Aici, la București...

Victor. — Stând unde?

Elena. — Asta e: unde! Unde vor! În vre-o ascunzătoare. La cineva de pe la Baia-de-Aramă... De la Cerneți... Poate chiar de la Severin...

Victor. — Închipuire...

Elena. — Să fie închipuire!... Ei și?

Victor. — Iar, dacă într'un an nu ni-am aflat rostul, ei vin...

Elena. — Cum? Aici? După ce li-am desinfectat casa de atâta prostie provincială și de atâta tradiție ca pe vremea lui Tudor?

Victor. — Da, aici, ca stăpâni... Și noi... noi întrăm la regim...

Elena. — La regimul vechiu?... Readucem canapelele și batem fotografiile în păreți?

Victor. — Dacă vor ei...

Elena. — Ar fi însă grozav...

Victor. — Dacă așa crezi, ei bine, nu fă mofturi azi. Noi trebuie să batem telegramă că tu ești doamna lui Dracul să-l iea,

Elena. — Lui... cine?

Victor. — Lui Dracul să-l iea... Oricare o fi!

Elena. — Ce hazliu ești, Victore! Zău așa: să ieau pe Dracul să-l iea... Dar pe care din toți?,

61 0/16

căci sânt mulți! Dracul să-i iea pe toți ai mie! Și să nu te superi, Victore, și pe toate ale tale tot Dracul să le iea...

Victor. — Poate nu pe toate.

Elena. — Nu fii slab, nu fii slab! Nu ești tu membrul unei generații dinamice, active, agresive, brutale, creatoare? Dar, dacă slăbești, ai și capitulat. Eu, mă vezi, râd cu fiecare, mă primblu cu fiecare, joc cu fiecare, cânt cu fiecare, mă bat cu fiecare. Îi dau palme — uite așa (cearcă să-i dea o palmă), îi dau picioare — mă crezi tu? picioare — și mi le dă și el mie —, uite așa...

Victor. — Nu, nu, te rog, mai cu măsură... Ești prea bună. Renunț la favoare...

Elena. — Așa: ne batem, ne ciupim, pricepi tu: ne ciupim, ne pișcăm, cum se zice la Baia-de-Aramă. Ne și sărutăm. Ne luăm în brațe...

Victor. — Oho!

Elena. — Parcă tu, nu... Dar asta e caracteristica vremii, asta-i e superioritatea... Dar, dacă, vezi tu, ar încerca mai mult...

Victor. — Că mult a mai rămas!...

Elena. — Tot a rămas... Atunci îmi aduc aminte de „Oneful“ meu, ca să întrebuițez un termin oficial, consacrat, și-l trimet de-a berbeleacul, ca să vadă cu cine are a face. Dar, cât despre aceia, tot îl iubesc... Adecă îl iubesc atâta cât și pe ceilalți...

Victor. — Și așa, domnișoară, noi telegrafiem la Baia-de-Aramă: d-ra Laiu a ales pe domnul cutare... Zi-i pe nume. Și eu însumi voiu fi ales pe...

Elena. — Nu te angaja... Nu e încă vremea... O facem de spre ziuă... E timpul să telegrafiem, cerând să se însemne exact oara... Știi, ca să nu

se întoarce ei de la Baia-de-Aramă. (Se sună afară.)
Iată-i.

Scena a II-a

ACEIAȘI, POETUL DORMISOL, PUGILISTUL
DOMPSEY, SCRIITOAREA ALMA FLORIDA,
ZIARISTUL JERPELEA, MUSICANTUL ALȚI
TINERI ȘI TINERE, CRITICUL BURSUC.

Poetul Dormisol. — Iubiți prieteni, prietene adorabile. Vorbesc în numele acestui voios grup de invitați, ca să vă mulțămim de această adunare în care, cum ați spus, ați hotărît să vă alegeți un drum în viață, lucru pe care, vă spun drept, nu-l înțelegem...

Corul. — Drum bun, larg, și înflorit... Cu noi!

Dormisol. — Să alegem și în această seară termini în afară de cercul care, usat de atâtea generații imbecile, a ajuns să dea numai un vag contur de idei... În sfârșit ce mai încoace, ce mai încolo: partea ceremonioasă a trecut. Să ni luăm fiecare locurile și această păreche de amfitrioni tineri, bogați, frumoși, să se înfrățească încă odată cu aceia cari un an de zile au fost aici ca acasă la ei....

Bursuc. — Aceasta e sigur... Parcă și slugile ar fi fost ale noastre.

Dormisol. — Li-ai făcut curte?... Să-ți fie rușine !..

Bursuc. — Aici, în toate domeniile, oricine are dreptul stăpânului. (Se așează fiecare. Fetele pe saltele, tinerii se adună în jurul lor. Se cântă din piano. Se caută sandviciuri și sticle prin ascunzători, se dansează pe scaune.) Dormisol, poete inspirat al generației noastre, tu care legi cerul și pământul și unești vântul

cu cuvântul și faci din tot ce înțelegem marele neînțeles, zi-ni ceva ca un prolog la această noapte care trebuie să ni rămâie neuitată...

Dormisol. — Duceți-vă dracului... Mi-i silă de voi... Nu vă spun nimic.

Toți. — Păcat!

Dormisol. — Ce păcat? Aveți voi nevoie de mine? Fiecare sânteți la rostul vostru și vă e bine. Vă e bine, secăturilor... Nu ziceți: nu... Dacă am lăsa și o umbră de amurg? (stinge câteva lămpi) Nu e mai bine așa? He?

Musicantul. — În această lumină care unește realitatea cu visul să auzim revelația supremă.

Dormisol. — O vreți numai decât? V'o dau:

În cer și 'n ape

Calde pleoape

Umede cad,

Umbrele scad.

De ce călătorește prin cer calul Sfântului Ilie?

Fie!

În jur tot învie.

Iar cel din urmă

În țărână scurmă.

De ce diamantele ascunsă în gunoaie?

Iar lumea întreagă arde 'ntr'o văpaie?

Bursuc. — Superb... Ți o cer pentru foaia mea,
„Flacări plouate“.

Boxerul. — Jucăm ceva?

Muzicantul. — Pe întunerec e mai bine...

Dormisol. — Te cred!

Filosoful. — Esențialul e să nu ne plictisim...

Bursuc. — Dar, ca să nu ne plictisim, trebuie minte

Musicantul. — Și noi?

Bursuc. — Voi o aveți, dar uite cum... Cum e și frumuseța femeilor într'o vreme când nici-una nu e în adevăr frumoasă, cum nici urîță, de fapt, nu e niciuna. Fiecare avem o parte în

standardisarea generală. Minteă noastră se completează de la unul la altul, de la una la alta.

Bursuc. — Personal sântem idioți, chiar și când e vorba de un talent, cu elemente de geniu, ca al lui Dormisol. Vechea poezie era toată în poet. Cetitorul era pasiv. Acuma activ e cetitorul. Poetul e numai o sugestie, un punct de plecare. El zice ca în admirabila bucată pe care ați auzit-o „calde pleoape“, și fiecare din noi punem ceva în această creare. El trece înainte, jucându-se cu altă sugestie și din nou poetisăm supt farmecul lui ceva din însăși a noastră viață. Cred că ați înțeles...

Boxerul. — Iar cu teoriile?... Am venit aici să mâncăm și să bem...

Musicantul. — Ca la noi acasă!

Filosoful. — Și mai mult și mai bine! Aici nu mai e constrângere, nu mai e amestec. Generația infamă s'a curățat... Sântem noi între noi. Legiunea imensă a standardisării... Să ne iubim!...

Lina Mărineanu. — Dar, tu, nu te întrece.

Boxerul. — Iartă-mă, dulce amazoană...

Lina Mărineanu. — Afară de aici cu epitetele!...

Toți -- La bacalaureat! La comisiune!

Toți. — La Facultatea de Litere!

Toți. — La Academia Română!

Boxerul. — Aici nu se cugetă. Destul ni se cere în viață...

Musicantul. — De aici acolo...

Filosoful. — Aici sântem în plin dinamism. Și ni ajunge. Din acest dinamism însuși va ieși o cugetare nesfârșit superioară celei de acum...

Toți — Un filosof, un filosof! Afară cu el!... Nu vrem filosoful. Dați-l afară.

Scena a III-a

VICTOR ȘI ELENA (apar.)

Victor. — Voiți petrecerea? Veți avea-o. Cum vă place. A voastră e casa...

Toți. — Trăiască Victor! Trăiască Elena!

Victor. — Dar trebuie să vă spun că v'am chemat aici pentru ca în mijlocul vostru să facem legătura pe care ni-o impune învoiala cu părinții...

Boxerul. — Dar cine să-i asculte?

Victor. — Tu nu ești chemat să vorbești. Rostul tău e altul: modest și mare. Noi, iubiți amici, trebuie să ne înfățișăm în această seară chiar mână în mână cu cine ne va întovărăși în viață....

Boxerul. — Ce? ce? ăsta a înebunit....

Musicantul. — Nu glumi, prostule!

Dormisol. — O, cum mă supără aceste triste rămășiți burghese!

Bursuc. — Eu am înțeles... Dumnealui și dumneaei vreau să se căsătorească, dar vă întreb cu cine...

Dormisol. — Înainte se putea ști ușor.... Erau iubirile pe care le glorifică o literatură detestabilă, pe care o înlocuim, o spun cu modestie: o înlocuim glorios... Acuma, cu standardisarea, ori unul ori altul, ori una ori alta... Comanzi figura care-ți place, impui felul de a fi care te supără mai puțin. Băieți și fete ai vremii nouă, eu vă propun un lucru: să li votăm tovarăși: mirele uneia, mireasa altuia. În fond cred că li e tot una....

Elena. — Aș zice și eu....

Bursuc. — Trăiască Elena Laiu, mireasa standardisată!

Victor. — Eu n'aș zice așa. Lăsați-mă să vă vorbesc ca și cum noi n'am fi fost ce-am fost în acest nebun an din viața noastră în care eu v'am dat cred, totul....

Musicantul. — Da, da! Să te ajute Dumnezeu să mai dai!...

Victor. — Aș da, dar trebuie să vă spun că aceste uși nu se vor mai putea deschide așa de larg că e și o tristeță în acest ceas de nebună bucurie....

Dormisol. — Și de ce, măi prostule?

Victor. — Fiindcă, nici sora mea n'o știe, noi nu mai avem nimic... Am cheltuit tot, până la ultimul ban... Să am măcar o licență... Elena... nu mai are o zestre...

Elena. — Da, însă am iubirea voastră... A tinerilor de aici, a tuturor. O, de câte ori mi-ați spus-o! Și am râs... Ce-am mai râs! V'am înlăturat, v'am amânat v'am izgonit cu o pâlmuță de evantaliu Și acuma vă vreau. Mi s'a poruncit să vă vreau. N'am cum face altfel... Părinții m'au lăsat... M'ar primi rupându-mă de voi... Și nu vreau, nu pot...

Toți. — Baia-de-Aramă...

Elena. — (urmează.) ...să mă întorc la ei. Odată, într'un colț de grădină, pe o aleie de pădure, în umbra unui piano se cerea cu umilință de bărbați tari și mândri mâna unei femei... Acuma noi stăpânim. Știm ce știți voi, avem puterea care era odată numai a voastră. Noi vă voim, n.i vă pețim, noi vă chemăm la noi. Cine vrea pe Elena Laiu?... (Tăcere.) Vă mai întreb, cine? (Tăcere.) Zdrențe! Măgari!

Victor. — Ce faci, Eleno! Pentru o fată ca tine se va găsi un tovarăș... Să se arate ușa acestui domn, unora din acești domni. (Iese, în atitudine deo-

sebite.) Dar cei cari sânt în adevăr prieteni ai noștri vor vedea că în această decădere femeile păstrează însușirile de caracter prin care se sprijină societățile (se îndreaptă către Lina Mărineanu). Lina Mărineanu, după dorința părinților miei, înaintea tuturor, te cer soție...

Lina Mărineanu. — O, Victore, unde e curajul drumului prin sărăcia ta?... Ce ți-am fost, ajunge...

Victor. — (sună către servitori). Pe cine vrea să mai petreacă, serviți-i. E ultima masă, noi ne retragem.

Dormisol. — S'a sfârșit comedia! Trăiască amfizionii! Să fim veseli, amici! Viața e scurtă.

ACTUL al III-lea

DOMNUL LAIU, DOAMNA LAIU, LINU
POPESCU, LOLA POPESCU.

(O veche casă modestă la Baia-de-Aramă).

D-l Laiu. — Așa! acum să mulțămim lui Dumnezeu că ni-a dat harul și mila pentru o masă ca aceasta, un adevărat ospăț, în cinstea acestor tineri, vrednici frați orfani ai celui mai bun prieten al meu din vremea când casa era casă, masa era masă și era binecuvântare asupra tuturor. Lola, iată mama ta, Linule, iată tatăl tău...

D-na Laiu. — Ioane!... Nu, nimic. Sânt lucruri care nu se spun, fiindcă, dacă se spun, se împrăstie în aier ca un fum și se duce vedenia, se duc vedeniile. Și, dacă se duc, e păcat. Fiindcă și noi, oamenii, ce sântem decât niște vedenii, și vedeniile, dacă (cu greutate) în adevăr ții la ele, iată, sânt și ele oameni... Tu li și vorbești, atâta numai că ele nu pot să răspundă. (Ca pentru el) O, de-ar putea să răspundă! (Către commesenii) Așa, acum să ni scoatem șervetele... (Se uită la Linu). Vai, și nu ți-a dat șervet ție... Răpede! Unde e Lenuța?

Linu. — (jenat) Îl avea... Să scusați... Nu l-am pus. (Lola pune pe al ei pe furis.)

D-l Laiu. — Nu e nimic, nu e nimic. N'a fost cu gând rău. N'am voit să-ți fac o obser-

vație... Știu că voi sânteți altfel... Altă lume... Dinamică. Piei, vrajă! Nici eu nu țineam la lucrurile astea când eram la București. Așa cerea lumea și mă supuneam și eu. Dar, vezi, noi sântem aici la Baia-de-Aramă. Și iarăși sânt lucruri pe care locul le cere... Se potrivește cu vasele astea vechi, cu scaunele din timpul lui tata-moșul...

D-na Laiu. — Dumnezeu să-l ierte, săracul!... Ce om cinstit!

D-l Laiu. — Să-l ierte Dumnezeu, am zice, după obiceiurile de astăzi, că a fost așa de cinstit și pentru cinste a călcat voia Domnului, hotărând el însuși sfârșitul zilelor sale, ceia ce nu este îngăduit. Se potrivește și cu grinzile astea negre, frumos săpate, cu ferestrele astea mici, cu velințele așternute pe podeaua peste care au trecut atâția pași cari calcă acuma sus, de-asupra norilor. Dar vouă nu vă spun nimic toate astea.

Lola. — Parcă ne-am născut cu ele în suflet, și n'a fost cine să ni le scoată...

D-l Laiu. — Bine, ție, dar ăstuia, inginerului, tehnicianului, care a luat lumea în piept, de s'a deprins a scormoni aici, și cu folos!...

Linu. — A se vedea încă...

D-l Laiu. — Cine sapă cu încredere ori în măduva pământului, ori în măduva sufletului nostru acesta totdeauna se alege cu ceva. Dar cum se face de poate să se împace cu noi el care abia de câteva luni a venit din lumea minunilor celor mari, unde și cerul pare a fi, să zicem, de aramă și piciorul pare că-l pui numai pe piatră tare, nebiruită ..

Linu. — Neamțul la care m'ai îndreptat d-ta, așa trăia...

D-l Laiu. — Că nu te-ai întrebat niciodată cum el, descoperitorul cel mare, el care ne fericește pe noi de aici acuma, cu descoperirea lui, care face să învie minile părăsite de atâtea veacuri, cum trăia acasă la dânsul așa ca noi, ca niște proști...

Linu. — Așa ca dumneavoastră, cari trăiți ca niște sfinți... Și mai strâns încă, mult mai strâns... Pentru știință zărilor cele mai largi, pentru casa lui, pentru familia lui cea mai smerită păstrare a celor mai vechi datine. Și el zicea că asta-l ține, că asta-l face...

D-l Laiu. — Dinamic...

Linu. — Da, dinamic. Așa trăiește el, cu baba lui, cu fata lui...

D-na Laiu. — Are o fată?

Linu. — Are una, și cum ține la dânsa!..

D-na Laiu. — (je-ată) Și... Și fata la... la dânsii?

Linu. — Din toată inima, și cu cea mai modestă iubire.

D-na Laiu. — Ia te uită d-ta!... Ia te uită d-ta!
(duce pe furiș batista la gură.)

D-l Laiu. — Dar bine, tinere, dacă o fi fost fata și frumoasă...

Linu. — Ohò! Și ce frumoasă!

D-l Laiu. — Păi, dragă tinere dinamic, cu dinam și dinamită, de ce n'ai luat fata Neamțului?

Linu. — Vezi, domnule Laiu, nu se pot spune toate ucrurile...

D-na Laiu. — Ei, o fi având și el cine știe ce legături prin țară...

Linu. — Îmi dați voie să nu vă spun mai mult... Au fost lucruri care se puteau... Și lucruri care, cine știe?... s'ar mai putea!

D-l Laiu. — Sî-ți ajute Dumnezeu, căci meriți... Dar ia ascu'tați... (ascultă.) A stat ceasul din

antret... Nu-l mai aud bătând... Mare lucru, mare lucru!... Că n'oiu fi uitat să-întorc... Ar fi întâia oară în viața mea, și nu mi-aș ierta-o... Că zău nu s'o fi stricat... Mario! (către Linu) D-ta, care știi toate, te pricepi la ceasornice?...

D-na Laiu. — Ioane, Ioane, dar dumnealui e inginer de mine.....

D-l Laiu. — Asta e, dar dacă s'ar pr cepe și la ceasornice?

Linu. — Aș fi bucuros să se fi putut aceasta...

D-l Laiu. — Ei vezi! (se duce în antret; i se aude glasul.) Mario, nu e stricat ceasornicul. Eu nu-l întorsesem. Prost ce sânt... Uite, vezi îmbătrânesc și eu... Auzi ce frumos bate! E ca un om... L-a cumpărat tata de la moșul lui Linu, și parcă e glasul lui în el, când sună ceasurile..

D-na Laiu. — Și acum să jucăm o concină. ...

D-l Laiu. — Dv., tinerilor, știți ce e aceia?

Lola. — Eu știu.

Linu. — V'am văzut jucând...

D-l Laiu. — Ei, vedeți, fiecare joc își are sufletul lui.... Țsta e joc liniștit și cu multă socoteală... Până îți faci adunările, scurmi puțințel în mintea asta, care parcă ar vrea să adoarmă, fiindcă se face târziu. Târziu în noapte și târziu în viață...

D-na Laiu. — Ioane, nu da afară pe oamenii aceștia voioși și tineri... Ce li arde lor de ce ne paște pe noi și o știm așa de bine încât nu face să vorbim... Așa noi om juca o concină, dumnealor s'or învăța...

D-l Laiu. — Dacă li place, dacă li place...

Linu. — După truda zilei e o odihnă, și într'un cerc așa de simpatic... Ce zici, Lola?

Lola. — Eu parcă nu m'aș mai duce de aici...

D-l Laiu. — Vezi, mai sânt și oameni cari zic așa... Pentru alții ăsta era iadul... Lumea asta ridicolă de la Baia-de-Aramă... Și, oriunde am fi fost, o duceam cu noi...

D-na Laiu. — Dacă vorbești așa, atunci eu nu mai joc concina, și nu-ți mai fac niciun chef, iată...

Lola. — Că n'o fi având așa de multe nenea...

D-na Laiu. — Ba are, și știți voi ce pretențios e...

D-l Laiu. — Mario, taci! Pentru Dumnezeu taci...
Ăștia s niște copii...

D-na Laiu. — Copii, ce copii, eu vreau să te spun... Și trebuie să te spun, fiindcă, altfel, într'o zi, venind la noi, s'or cruci auzind...

D-l Laiu — Mario!...

D-na Laiu — Auzind pe o babă ca mine, cântându-i... Da, cere să-i cânt... La cizeci de ani trecuți... Și n'am ce face: bărbat mi-e...

Lola. — Dar, țață, d ta trebuie să cânti foarte frumos..

D-na Laiu. — E, e! Se potrivește cu vrâsta mea? Uite, sta așa, ieri seara, și, ce i-a venit lui, mi-a spus să-i cânt: „Vezi rândunelele se duc“ a lui Eminescu...

D-l Laiu — Formal îți interzic, Mario...

D-na Laiu. — Ba nu, ba nu! Dar eu nu înțeleg de ce asta, și nu altceva... Și, iaca, el a cerut și eu n'am vrut: nu i am cântat...

D-l Laiu — Așa? Atunci iată, ai să cânti acum. Acuma chiar! Lola, du-te la piano... Treceți în salon. Aprindeți lumânările de spermanțetă... Amândouă... Dar băgați de samă să nu curgă... Băgați de samă...

D-na Laiu. — Tu glumești...

D-l Laiu. — Nu glumesc de loc. Mi-a revenit. Uite mi-a revenit. E ceva curios. Îmi trebuie,

îmi trebuie neapărat. Îmi trebuie ca privirea voastră, ca bătaia ceasornicului.. Îmi trebuie ca aierul pe care-l răsuflu.. Când vin porunci de acestea, să nu te împotrivești.. Uite, zău te poți și îmbolnăvi..

D-na Laiu. — Apoi, dacă e așa, dacă e vorba de îmbolnăvire, las rușinea la o parte, și, dacă vrea și Lola, cânt... Fac și pozna asta de-i cânt lui Ion... Numai să nu se supere și, Doamne păzește, să se mai și îmbolnăvească... Numai cât ne-am înțeles. Dv., domnii, rămâneți aici. Nici prin ușă să nu vă uitați. Asta-i un secret, și trebuie să-l respectați... Iar tu, Mario, să ți închipui că o auzi întâia oară, când noi și totul în jurul nostru era altfel... (se aude din salon cântecul, cu finala: „de ce nu vii, de ce nu vii“. Apoi d-na Laiu se întoarce.) Ei vedeți, asta a fost... V'a fost dat s'o ascultați... Atât și nimic mai mult... Dar, vă rog, vă rog din inimă să nu spuneți la nimeni, să nu mă pârâți..

D-l Laiu. — Frumos ai cântat, Mario. Dar, știi, să n'o mai cânți..., prea mă doare...

Linu. — Durerile au leac, nene Ioane.

D-l Laiu. — Nu toate... Și mai ales cele care nu se spun..

Laiu. — Dar crezi d-ta că lumea nu le știe?...

D-l Laiu. — Asta o privește pe dânsa...

Linu. — Și nu lucrează ca să le înlăture ?

D-l Laiu. — Ehe, tinere, prea credeți ușoare lucruri prin care n'ați trecut. Dar e bine că sântem așa cum sântem. În seara aceasta bună..., supt lampa din tinereță. Lângă mine e comoara vieții mele...

D-na Laiu. — Să nu ni socotim comorile.

D-l Laiu. — Mai ales să nu punem în socoteală pe cele pierdute.

D-na Laiu. — (se ridică.) Ioane, după cântecul ce l-ai cerut, mie mi-a venit, nu știu singură cum, așa un fel de taină... O solie, Ioane.. Ce știu eu? Nu înțeleg singură.. Dar de-odată s'a făcut aici (arată inima) o mare căldură și mi a fluturat pe frunte ca un vânt de mângâiere... Așa, o prostie a mea... Dar, ce să-ți spun? mi-a fost dulce...

D-l Laiu. — Închipuri... Dar, dacă îți fac bine ține-le. Ține-le din răspuțeri... Din ele se face, mai la urmă, temeiul însuși al vieții... (Către Linu.) Dar parcă d-ta spuseși ceva?... Nu doar că te-aș crede, cum n'o cred pe dânsa, dar vorba care ai început-o e bine s'o și sfârșești...

Linu. — Eu zic așa... Că d-ta ești un om prea bun și dumneaei tot așa, ca Dumnezeu să nu vă bucure la bătrânețele d-voastră.

D-l Laiu. — Se duc prea răpede ca să le poată prinde din fugă fie și nesfârșita putere a lui Dumnezeu.

D-na Laiu. — Și atunci, după atâtea lucruri bune, tu vrei să plângem? Zi, asta o vrei?

D-l Laiu. — Nu, și de aceia nu e bine să lungim vorba, când iată cărțile astea au cu ce să ne ocupe și să ne însenineze (caută în ele.) Patru!

Lola. — Nene Ioane, pe Linu nu l-ai lăsat să vorbească... El spune prea multe.. Că doară e așa de învățat... Eu mă uit la dânsul ca la o minune și cine spune atâtea vorbe să nu-i dai prea multă crezare...

D-na Laiu. — De aceia nu te'i fi măritat tu, căci, frumoasă cum ești și deșteaptă... și gospodină...

Lola. — Vai!

D-na Laiu. — Ei ce? Mulți te-or fi cerut...

Lola. — Nu așa de mulți... Și de ce vrei și d-ta,

care ai taina d-tale, să-mi furi așa dintr'odată taina mea? Aceia nu ți-o dau așa de ușor.

Linu. — Poate când o veni vremea...

Lola. — Dar eu nu te întreb pe tine... Acuma, tu lasă, că poate să strici...

D-l Laiu. — Dar ce taină este aceasta pe care nici eu, aici, la mine, n'am dreptul s'o știu?

Lola. — Ia să mai fie și lucruri pe care nu le știi d-ta... Vei îmbătrâni mai puțin. Dar uite ce zic eu: se poate întâmpla — eu o depăn așa ca o poveste — să-ți pice în prag un om...

D-na Laiu. — Fata asta vrea să se mărite și, cum e orfană, n'are de la cine s'o ceară ăla de care e vorba și mi-l tot îmbrobodește. Fiindcă sântem la Baia-de-Aramă și, oricât s'ar fi înțeleș niște tineri, tot trebuie să fie și un bătrân care să se învoiască și să binecuvinteze, iată adă-mi-l! Să-l vedem, să-l socotim, să-l prețuim, să nu-i dăm așa de ușor o fată ca asta...

Lola. — Dar, dragă Doamnă, dar măicuță dragă, nici nu-mi umblă mintea la așa ceva, eu mă gândesc la bucuria altora...

D-l Laiu. — Nu înțeleg.

D-na Laiu. — Că, drept să vă spun, de și sânt femeie, nu înțeleg nici eu...

D-l Laiu. — Cum: adecă voi înțelegeți mai bine?

D-na Laiu. — Cu inima, să știi tu că da...

Lola. — Lăsați mă cu povestea mea... E greu de spus... Poate mă atinge și pe mine... Dar ce închipuire! Vedeți, dacă mă tulburați? Îți pică de odată cineva așa în casă... L-ai știut de mult... Poate l-ai prețuit, dar a trecut atâta vreme... Are voie oricine să se schimbe, ba și la față... Nu l-aș fi cunoscut, să-l fi văzut pe stradă... Dar așa, în odăița noastră, cu

seara care se lăsa, într'o rază de amurg, l-am cunoscut.

D-na Laiu. — N'am spus eu că e vorba de o nuntă?... Cî zi-i mai răpede pe nume, și s'o facem...

D-l Laiu. — Ce grăbită ești! Nici n'ai înțeles nimic, și gata hotărârea! Bagă de samă că nici nu te privește...

Lola. — Așa sînt lucrurile pe lume astăzi, de nu știe nimeni nici ce-l privește, nici ce nu-l privește... Și de aceia e bine să fim cu inima deschisă către oricine.

D-na Laiu. — Adevărat ca o filosoafă vorbește fata asta... Parcă ar fi fost și ea acolo, la Neamțul lui Lelu...

Lelu. — La Neamțul n'a fost, dar nu știu de unde îi vine și ei aceleași gânduri... Și ni vin la amândoi și aceleași întâmplări... Asta e ciudat...

D-na Laiu. — Să vă spun eu de unde: de la părinții voștri, cari au murit. Să știi de la mine o vorbă, s'o știți toți, și altora s'o spui: părinții nu mor niciodată pentru copiii lor... De acolo de jos ei simt, și ei lucrează. Nu-ți dai sama de unde vine ceva, ceva neașteptat, o minune... Să știți, însă, că e de la dînșii.

Lelu. — Se poate... Eu cred, de și abia-mi aduc aminte de dînșii... Dar, uite, și eu aș putea să vă spun o poveste întocmai ca a ei. Așa, la un ceas de seară, supt o rază de amurg, doi ochi..., doi ochi mari, frumoși, calzi și buni. Doi ochi, dureroși și plânși, plânși mult și plini de ceață.

Lola. — Îți pică așa în prag... Nu i-ai chemat..., nu-i poți goni... Ce faci cu ei? Ce facem noi, niște orfani, cu cine a fost trimes prin puteri

nevăzute la pragul nostru curat, pe care nu l-a călcat de la nunta părinților noștri nicio dragoste.

D-l Laiu. — Incepem concina... E târziu și parcă mi-ar fi și somn... Dacă nu jucați, mergeți acasă...

Linu. — Asta e, că nu putem merge acasă... Casa e ocupată...

D-na Laiu. — Atunci dormiți aici...

Lola. — Dar ce facem cu solia?

D-na Laiu. — Dacă n'o puteți spune voi, s'o spuie aceia...

D-l Laiu. — Eu aud ceva de o bucată de vreme... Ei bine, cine o fi, să între! Întrați! Cari veniți, intrați. Aici e lumină, pace și bunătațe! Orice aveți pe suflet, ori cari-ți fi, intrați!

(Apar Victor și Elena.)

(Instinctiv Elena se duce spre Linu, Victor spre Lola.)

Nu-mi ieau cuvântul înapoi... Și aici este loc... Și aici este de lucru...

D-na Laiu. — Numai atât, numai atât? Dar uite la dâșii... Ei, bată-i să-i bată!

D-l Laiu. — Că prin mare încercare au trecut...

De-ar putea-o trece mulți ca dâșii!...

TABLA ACTELOR

	<u>Pagina</u>
Actul I-ju	1
Actul al II-lea	13
Actul al III-lea	25

DE ACELAȘI:

	<u>Lei</u>
Un biet Moșneag și-un Doge, dramă în 5 acte.	30
Sângele lui Minos, dramă în 5 acte.	50
Moartea lui Asur, dramă în 5 acte	50
Prin vremuri (tablouri vivante).	20
Frumoasa fără trup, basm în cinci acte	20
O ultimă rază, piesă în cinci acte	30
Casandra, piesă în cinci acte	30
Trei piese simple pentru oameni modești	60
Sf. Francisc, piesă în 5 acte	30
Fratele păgân, dramă în cinci acte	25
Fata babei și fata moșneagului, legendă în 5 acte.	15
Sensul Teatrului (conferință).	15
Cum să cetim arta	20
Eminescu (conferință)	6
Priveliști elvețiene	15
America și Românii din America	50

Prețul : 30 lei.